برآورد هزینه رفاهی انحصارها

بررسی وضعیت بازارهای صنعتی ایران در سال ۱۳۷۳

افشین جعفری مژدهی

بررسی ساختار بازارهای صنعتی کشور نشان می‌دهد که تمرکز قابل توجهی در این بازارها وجود دارد. به عبارت دیگر در اکثر بازارهای صنعتی کشور شرایط انحصاری حاکم است. یکی از پیامدهای مهم وجود شرایط انحصاری تخصیص غیربهینه منابع اقتصادی می‌باشد که برای نظام اقتصادی جامعه هزینه‌هایی را هم در بر دارد. این هزینه‌ها در ادبیات اقتصاد خرد تحت عنوان هزینه‌های رفاهی یا اجتماعی انحصار شناخته می‌شود.

سئوالی که می‌توان مطرح کرد این است که وجود شرایط انحصاری در بازارهای صنعتی کشور چه میزان هزینه برای جامعه به همراه داشته است؟ ارائه برآوردی از این هزینه‌ها می‌تواند توجیهی مناسب به منظور اعمال سیاستهای تسهیل کننده رقابت در بازارهای صنعتی کشور باشد.

مطالعه حاضر بر اساس روشهای ارائه شده توسط هاربرگر و پازنر و با استفاده از آمار کارگاههای صنعتی "بالای ۱۰ نفر کارکن"، برآوردی از هزینه رفاهی انحصار در بازارهای صنعتی کشور را ارائه می‌دهد. هزینه رفاهی انحصار با استفاده از روش هاربرگر که برآورد دست پایینی از این هزینه‌ها است، معادل ۱۱/۴۲ درصد ارزش افزوده کل صنایع در سال ۱۳۷۳ می‌باشد. این برآورد با استفاده از روش پازنر معادل۲۰/۰۲ درصد ارزش افزوده ایجاد شده در بخش صنعت کشور در سال ۱۳۷۳ برآورد شده است. هزینه رفاهی انحصارها به صورت درصدی از تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۱۳۷۳ بر اساس روش هاربرگر ۱/۲۹ درصد و با روش پازنر معادل ۲/۵۲ درصد بوده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی